

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»

Навчально-науковий інститут денної освіти

Кафедра правознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач (начальник) кафедри

проф. Г. В. Лаврик

«29» серпня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Правничі клініки»

Освітньо-професійна програма /спеціалізація	«Право» <i>(назва)</i>
Спеціальність	081 Право <i>(код, назва спеціальності)</i>
Галузь знань	08 Право <i>(код, назва галузі знань)</i>
Ступінь вищої освіти	бакалавр <i>(бакалавр, магістр, доктор філософії)</i>

Робоча програма навчальної дисципліни «Правничі клініки» схвалена та рекомендована до використання в освітньому процесі на засіданні кафедри, протокол від «29» серпня 2022 року № 1

ПОЛТАВА – 2022

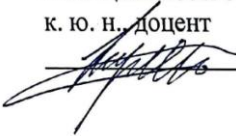
Укладач:

Орел В.А., старший викладач кафедри правознавства Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми «Право»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 081 «Право»

К. Ю. Н., доцент

 О.О. Кульчій

ЗМІСТ

Розділ 1.	Опис навчальної дисципліни	4
Розділ 2.	Перелік компетентностей та програмних результатів навчання	5
Розділ 3.	Програма навчальної дисципліни	7
Розділ 4.	Тематичний план навчальної дисципліни	14
Розділ 5.	Оцінювання результатів навчання	42
Розділ 6.	Інформаційні джерела	46
Розділ 7.	Програмне забезпечення навчальної дисципліни	54

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1. Опис навчальної дисципліни «Правничі клініки»

Місце в структурно-логічній схемі підготовки: – пререквізити (Prerequisite) (навчальні дисципліни, які є базовими для вивчення даної навчальної дисципліни): юридична деонтологія; – постреквізити (Postrequisite) (навчальні дисципліни, поглибленому вивченню яких сприяє дана навчальна дисципліна): адвокатура України, нотаріат України, кримінальне процесуальне право, цивільне процесуальне право.	
Мова викладання	Українська мова
Статус дисципліни – вибіркова	
Курс/семестр вивчення	денна – 2/4; заочна – 2/4
Кількість кредитів ЄКТС/ кількість модулів	Кількість кредитів за ЄКТС – 4 / 2 модулі
Денна форма навчання:	
Кількість годин: – загальна кількість: 1 семестр –; 2 семестр – 120	
– лекції: 1 семестр – ; 2 семестр – 18	
– семінарські заняття: 1 семестр – ; 2 семестр – 30	
– самостійна робота: 1 семестр –; 2 семестр – 72	
– вид підсумкового контролю: 1 семестр – ; 2 семестр – залік	
Заочна форма навчання:	
Кількість годин: – загальна кількість: 1 семестр – 4; 2 семестр – 116	
– лекції: 1 семестр – 4; 2 семестр – 2	
– семінарські заняття: 1 семестр – ; 2 семестр – 4	
– самостійна робота: 1 семестр – ; 2 семестр – 110	
– вид підсумкового контролю: 1 семестр – ; 2 семестр – залік	

Розділ 2. Перелік компетентностей та програмних результатів навчання

Предметом навчальної дисципліни є оволодіння необхідними знаннями щодо діяльності правничих клінік, мети, завдань, функцій та принципів їх діяльності, а також здобуття практичних навичок надання правової допомоги в правничих клініках України.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Правничі клініки» є розвиток професійних навичок правника у роботі з клієнтами, застосування отриманих теоретичних знань різних галузей права до конкретних обставин реальних справ; опанування студентами навичок високоякісного професійного правничого консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

Таблиця 2. Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна «Правничі клініки», програмні результати навчання

№ з/п	Компетентності, якими повинен оволодіти студент	Програмні результати навчання
<i>Загальні компетентності</i>		
1.	ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.
2.	ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	РН 12. Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.
3.	ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).	РН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.
4.	ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	РН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.
5.	ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та генде-	РН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих факти-

№ з/п	Компетентності, якими повинен оволодіти студент	Програмні результати навчання
	рні проблеми.	чних обставин з достатньою обґрунтованістю.
<i>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</i>		
6.	СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.	РН 16. Використовувати комп'ютерні програми, необхідні у правничій діяльності.
7.	СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.	РН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.
8.	СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.	РН 22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.
9.	СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.	

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

Програму навчальної дисципліни «Правничі клініки» обговорено і схвалено на засіданні кафедри правознавства. Протокол засідання кафедри від «29» серпня 2022 року № 1.

Програмний зміст навчальної дисципліни¹

Модуль 1

Загальні засади і організація діяльності юридичної клініки

Тема 1. Правничі клініки та клінічна освіта: історія виникнення та розвитку

Правнича клінічна освіта: поняття, мета, завдання і соціальна роль. Історія виникнення юридичних клінік. Види і форми правничої клінічної освіти.

Джерела, корисні для використання. *Правове регулювання діяльності правничих клінік*. Законодавство у сфері регулювання діяльності юридичних клінік: загальнодержавний, корпоративний та локальний рівні. Стандарти і рекомендації у діяльності юридичних клінік. Типове положення «Про юридичну клініку». Нормативно-правові та корпоративні стандарти правничої клінічної освіти.

Навчальна та соціальна спрямованості клініки.

Право «суспільних інтересів» в діяльності юридичної клініки. Форми роботи: юридичне консультування, представництво інтересів, правопросвітня діяльність.

Значення правничої клініки для суспільства та для професійного розвитку правника.

Роль правничих клінік в системі правничої освіти у світі і в Україні та забезпеченні доступу до правосуддя.

Тема 2. Мета, завдання, функції та принципи діяльності юридичних клінік

Мета діяльності юридичних клінік.

Завдання юридичних клінік.

¹ При визначенні інформаційного обсягу навчальної дисципліни використані: Правнича клінічна освіта в Україні: Навчальний посібник / за заг. ред. В. М. Суценка. – К.: Ваіте, 2020. – 274 с. URL: <https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/2021/03/Pravnycha-klinichna-osvita.-Navchalnyj-posibnyk.pdf>; Модельна навчальна програма дисципліни “Правнича клініка” / Х. Ковцун. USAID, 2021. – 53 с. URL: <https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/2022/09/Modelna-navchalna-programa-dystsypliny-Pravnycha-klinika.-2022.-AYUKU.docx>

Функції юридичних клінік.

Принципи діяльності юридичних клінік (законності та верховенства права; об'єктивності; гуманізму; безоплатності надання правової допомоги; конфіденційності; практичної орієнтованості отриманих знань; компетентності; етичності).

Права та обов'язки суб'єктів діяльності юридичних клінік.

Матеріально-технічна база та фінансування юридичної клініки.

Тема 3. Діловодство та документування у юридичних клініках

Загальні положення. Форми документації. Потоки (види) документації. Технології в діяльності юридичної клініки (засоби збереження електронної інформації; засоби передачі електронних даних; трансформування паперових документів в електронну (цифрову) форму). Інструкція з діловодства. Номенклатура справ.

Організаційно-нормативна документація. Положення «Про юридичну клініку». Етичний кодекс юридичної клініки. Заява про відкриття юридичної клініки. Облік заяв студентів. Анкета студентів. Річний план діяльності юридичної клініки. Регламент або Порядок прийому громадян. Спеціалізовані Програми (спеціалізованих юридичних клінік),

«Журнал обліку роботи спеціалізованих юридичних клінік». Договір (меморандум) про співпрацю. Графік чергувань працівників/персоналу.

Документування надання правової допомоги. Реєстраційна картка/Анкета, «Договір про надання правової допомоги». «Журнал обліку справ». Електронна база даних клієнтів. Звіт студента про роботу в юридичній клініці. Правовий висновок. Журнал скарг, подяк та пропозицій. «Звіт про виконання річного плану діяльності юридичної клініки».

Окремі види документів: відомості про оголошення конкурсів на отримання грантів та відомості про семінари, тренінги, круглі столи, школи та конференції.

Документування здійснення правової просвіти (договір про співпрацю із закладами освіти – школами, коледжами, технікумами, училищами, інтернатами тощо; звіти про проведені заходи; облік проведення занять – фото- або відео- фіксації та публікації в соціальних мережах або на сайті клініки або закладу вищої освіти).

Документообіг клініки: правила адміністрування справи.

Тема 4. Інформаційні технології і бази даних в діяльності юридичних клінік

Пошук правової інформації в мережі Інтернет та інформаційно-правові системи. Пошук за реквізитами. Інформаційно-правові системи України.

Робота з електронними базами знань та базами клієнтів і завдань клінік. Юридичні інформаційні системи. Інформаційні системи Міністерства юстиції України. Єдиний реєстр досудових розслідувань Єдиний державний реєстр судових рішень.

Нові технології просування та управління відносинами з клієнтом.

Технології в юридичній практиці

Робота з текстовими редакторами (Microsoft Word, Google Docs, Libre Office), Програми для перевірки тексту (Flesch-Kincaid, Flesch readability, Grammarly, Hemingway).

Відкриті бази даних, необхідні для роботи в юрклініці: онлайн Будинок Юстиції, ЄДРСР, Опендатабот, Дія, Цифрові юристи тощо.

Робота з базами законодавства: zakonrada.gov, LigaZakon

Робота з реєстром судових рішень HUDOC. Альтернативні ресурси: Опендатабот, Verdictum. Правила пошуку судових рішень.

Правові позиції ВС, їх пошук та використання при складанні документів

Електронні кабінети громадян (кабінет платника податків, кабінет водія, Дія, портал електронних послуг ПФ, тощо)

КЕП/ЕЦП електронні документи, електронний суд.

ЧатБоти та застосунки для онлайн вирішення спорів і їхнє значення для автоматизації процесів правників.

Брендинг та комунікаційні технології юридичної клініки.

Сайт юридичної клініки. Фото- та відеоматеріали юридичної клініки. Емблема. Електронна пошта. Форма звернення. Соціальні мережі: ведення, створення контенту.

Тема 5. Менеджмент в юридичній клініці

Загальний менеджмент (персонал юридичної клініки: штатні працівники, залучені особи до роботи в юридичній клініці на підставі адміністративного акту керівництва закладу вищої освіти, особи залучені до роботи в юридичній клініці на громадських засадах).

Тайм-менеджмент (менеджмент пріоритетів).

Управління якістю діяльності (результативність, продуктивність, вчасність, ефективність).

Тема 6. Професійна етика і корпоративна культура у діяльності юридичних клінік

Загальне уявлення про етику. Професійна етика, її особливості та значення. Поняття та складові професійної культури правника. Правова культура юриста як головний елемент професійної культури. Поняття, структура та загальна характеристика правової культури юриста. Правова культура юриста як основа його професіоналізму.

Взаємозв'язок юридичної етики з етичними принципами діяльності юридичної клініки. Правове регулювання етичних норм юриста.

Етика у роботі правника. Характеристика основних етичних принципів діяльності правничої клініки. Етичні правила поведінки у сфері — юрист-клієнт.

Реалізація міжнародних та національних стандартів професійної етики в діяльності юридичної клініки.

Етичні стандарти корпоративної культури юридичної клініки.

Етика в правопросвітницькій діяльності правничої клініки.

Дрес-код працівників юридичної клініки.

Тема 7. Психологічні особливості надання правової допомоги

Професійно-психологічні якості правника.

Психологія взаємодії персоналу юридичної клініки з клієнтами.

Психологія індивідуальної та командної роботи в юридичній клініці.

Психологічні особливості роботи з клієнтом у правничих клініках. Діяльність психологічної служби юридичної клініки.

Модуль 2

Правова допомога в юридичних клініках України: характеристика, методи, форми

Тема 8. Безоплатна правова допомога: поняття, принципи та особливості надання

Поняття безоплатної правової допомоги. Право на безоплатну правову допомогу. Гарантії недискримінації осіб у доступі до безоплатної правової допомоги. Принципи державної політики у сфері надання безоплатної правової допомоги. Законодавство України про безоплатну правову допомогу. Система надання безоплатної правової допомоги.

Надання безоплатної первинної правової допомоги. Поняття безоплатної первинної правової допомоги. Суб'єкти права на безоплатну первинну правову допомогу. Суб'єкти надання безоплатної первинної правової допомоги. Порядок розгляду звернень про надання безоплатної первинної правової допомоги. Організація особистого прийому осіб для надання безоплатної первинної правової допомоги. Надання безоплатної первинної правової допомоги спеціалізованими установами, іншими суб'єктами.

Надання безоплатної вторинної правової допомоги. Поняття безоплатної вторинної правової допомоги. Суб'єкти права на безоплатну вторинну правову допомогу. Центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги. Повноваження центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги. Порядок подання звернень про надання безоплатної вторинної правової допомоги. Порядок розгляду звернень про безоплатну вторинну правову допомогу. Підстави для відмови в

наданні безоплатної вторинної правової допомоги. Надання безоплатної вторинної правової допомоги адвокатами, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на постійній основі за контрактом, та працівниками центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги. Надання безоплатної вторинної правової допомоги на підставі договору. Підстави та порядок припинення надання безоплатної вторинної правової допомоги. Підстави та порядок заміни адвокатів або працівників центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги, які надають безоплатну вторинну правову допомогу. Права суб'єктів надання безоплатної вторинної правової допомоги. Обов'язки суб'єктів надання безоплатної вторинної правової допомоги.

Управління системою надання безоплатної правової допомоги та її фінансування.

Оскарження рішень щодо надання безоплатної правової допомоги, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб.

Тема 9. Інтерв'ювання (опитування) клієнта

Особливості проведення інтерв'ювання клієнта. Етапи проведення інтерв'ю із клієнтом (підготовка до інтерв'ювання; встановлення першого психологічного контакту з клієнтом; з'ясування життєвої проблеми, з якою клієнт звернувся до правника/клініки; завершення інтерв'ю; визначення напрямів та форм подальшої спільної роботи).

Тема 10. Консультування клієнта

Процедура консультування, її етапи та структура: підготовка до консультації; консультування клієнта.

Підготовка студентом-консультантом плану роботи з надання консультації (вивчення та аналіз норм чинного законодавства, що врегульовують дані правовідносини, та судової практики, перелік ймовірних доказів, які необхідно одержати у клієнта, а в разі потреби – в різних установах та організаціях для підтвердження зазначених клієнтом обставин; перелік питань, які необхідно задати клієнту).

Консультування студентом-консультантом (роз'яснення клієнту порядку консультування, викладення клієнту суті консультації, варіантів вирішення його проблеми, способи захисту та допомога з обранням найоптимальніших із них, роз'яснення клієнту порядку подання правових та процесуально-правових документів відповідно до вимог процесуального законодавства та правові наслідки недотримання цього порядку).

Стили консультування (пріоритет у використанні лише професійного досвіду правника у розв'язанні певних проблем клієнтів та пріоритетність побажань та інтересів клієнта у виборі методів і способів розв'язання конкретної проблеми).

Аналіз справи та вироблення позиції по справі.
Методика вирішення звернень з правових питань.
Підстави відмови у наданні консультації з правових питань.
Міжнародні стандарти консультування клієнтів ІССС.

Тема 11. Складання правових висновків і проєктів процесуальних документів

Правниче письмо та аналіз справ в правничій клініці.

Основні документи в роботі клініциста.

Сутність алгоритму роботи у справі. Робота з документами клієнта.

Збір доказів та формування позиції у справі.

Систематизація інформації, виділення структури документа.

Правила складання правового консультативного висновку: вимоги до форми та змісту, структура правового консультативного висновку.

Правовий висновок: вимоги до форми та змісту. Структура змісту правового Консультативного висновку (виклад фактичних обставин справи, які повідомив клієнт та формулювання питань, відповіді на які він бажає отримати; перелік законодавчих та інших джерел, що були використані при підготовці консультативного висновку; аналіз фактичних обставин справи відповідно до нормативно-правових актів; правова кваліфікація обставин справи (субсумція); способи та пропозиції щодо вирішення справи).

Процесуальні документи: позовні заяви, відзив, заперечення, апеляційні та касаційні скарги.

Особливості складання проєктів процесуальних та інших документів: вимоги до змісту, правила оформлення, реквізитні правила, застосування правил логіки, єдність юридичної термінології.

Тема 12. Представництво прав та інтересів клієнта юридичної клініки

Теоретичні засади представництва клієнта.

Особливості представництва інтересів клієнта в органах публічної влади, перед фізичними і юридичними особами.

Спрощене та загальне провадження у справах. Малозначні та трудові спори.

Особливості представництва інтересів клієнта в органах державної влади, місцевого самоврядування, перед фізичними і юридичними особами

Розгляд в правничій клініці справ, що мають суспільний інтерес.

Підготовка правничою клінікою звернень до Європейського суду з прав людини.

Тема 13. Альтернативні способи вирішення правових спорів. Медіація

Альтернативні способи вирішення спорів. Загальні поняття, види: основні (традиційні) – переговори, медіація, арбітраж; гібридні (комбіновані) – мед-арб (медіація – арбітраж), арб-мед (арбітраж – медіація). Переговори (negotiation) та арбітраж. Стадії переговорів. Різновиди арбітражу.

Медіація: поняття, стадії, сфери застосування. Поняття медіатора, медіаційної процедури. Компетентності медіатора юридичної клініки (конфліктологічна; комунікативна; процедурна; рефлексивна; правова).

Законодавче регулювання порядку проведення медіації.

Міжнародна практика застосування медіації у правничих клініках.

Тема 14. Методика окремих напрямів діяльності юридичної клініки

Правнича допомога у протидії домашньому насильству.

Правнича допомога у системі пенітенціарних установ.

Правнича допомога у захисті прав біженців і внутрішньо переміщених осіб.

Правнича допомога у захисті прав військовослужбовців та членів їх сімей.

Перспективи професійної спеціалізації діяльності юридичних клінік.

Тема 15. Правопросвітня робота юридичної клініки

Методи, форми та інструменти правової просвіти. Загальні засади правової просвіти.

Правопросвітницька діяльність правничої клініки

Зміст і форми правопросвітньої роботи правничих клінік.

Онлайн та офлайн формати правопросвітницької діяльності.

Програма «Практичне/вуличне право» (Street law). Підготовка та проведення правничою клінікою інтерактивних правопросвітницьких занять за програмою "Практичне право".

Інтерактивні методики в правопросвітницькій роботі правничої клініки.

Психологічні аспекти правопросвітницької роботи правничої клініки.

Соціальні мережі – майданчики для правопросвітницької діяльності. Правила роботи в мережах.

Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни

Таблиця 4.1. Тематичний план навчальної дисципліни «Правничі клініки» для студентів денної форми навчання спеціальності 081 «Право» освітньо-професійна програма «Право»

№ з/п	Назва модулів, розділів і тем навчальної дисципліни	Кількість годин за видами занять			
		разом	аудиторні		позааудиторні
			лекції	семінарські	самостійна робота
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Загальні засади і організація діяльності юридичної клініки					
1.	Правничі клініки та клінічна освіта: історія виникнення та розвитку	9	2	2	5
2.	Мета, завдання, функції та принципи діяльності юридичних клінік	9	2	2	5
3.	Діловодство та документування у юридичних клініках	9	2	2	5
4.	Інформаційні технології і бази даних в діяльності юридичних клінік	8	-	2	6
5.	Менеджмент в юридичній клініці	8	-	2	6
6.	Професійна етика і корпоративна культура у діяльності юридичних клінік	9	2	2	5
7.	Психологічні особливості надання правової допомоги	8	-	2	6
	Загалом	60	8	14	38
Модуль 2. Правова допомога в юридичних клініках України: характеристика, методи, форми					
8.	Безоплатна правова допомога: поняття, принципи та особливості надання	7	-	2	5
9.	Інтерв'ювання (опитування) клієнта	8	2	2	4
10.	Консультавання клієнта	8	2	2	4
11.	Складання правових висновків і проєктів процесуальних документів	8	2	2	4

1	2	3	4	5	6
12.	Представництво прав та інтересів клієнта юридичної клініки	8	2	2	4
13.	Альтернативні способи вирішення правових спорів. Медіація	8	2	2	4
14.	Методика окремих напрямів діяльності юридичної клініки	6	-	2	4
15.	Правопросвітня робота юридичної клініки	7	-	2	5
Загалом		60	10	16	34
Разом із курсу:		120	18	30	72

Таблиця 4.2. Тематичний план навчальної дисципліни «Правничі клініки» для студентів заочної форми навчання спеціальності 081 «Право» освітньо-професійна програма «Право»

№ з/п	Назва розділу, модуля, теми	Кількість годин за видами занять			
		разом	аудиторні		позааудиторні
			лекцій	семінарські	самостійна робота
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Загальні засади і організація діяльності юридичної клініки					
1.	Правничі клініки та клінічна освіта: історія виникнення та розвитку	9	-	-	9
2.	Мета, завдання, функції та принципи діяльності юридичних клінік	9	2	-	7
3.	Діловодство та документування у юридичних клініках	9	2	-	7
4.	Інформаційні технології і бази даних в діяльності юридичних клінік	9	-	2	7
5.	Менеджмент в юридичній клініці	8	-	-	8
6.	Професійна етика і корпоративна культура у діяльності юридичних клінік	8	-	-	8
7.	Психологічні особливості надання правової допомоги	8	-	-	8
	Загалом	60	4	2	54
Модуль 2. Правова допомога в юридичних клініках України: характеристика, методи, форми					
8.	Безоплатна правова допомога: поняття, принципи та особливості надання	7	-	-	7
9.	Інтерв'ювання (опитування) клієнта	7	-	-	7
10.	Консультавання клієнта	9	2	-	7
11.	Складання правових висновків і проєктів процесуальних документів	9	-	2	7
12.	Представництво прав та інтересів клієнта	7	-	-	7

1	2	3	4	5	6
	юридичної клініки				
13.	Альтернативні способи вирішення правових спорів. Медіація	7	-	-	7
14.	Методика окремих напрямів діяльності юридичної клініки	7	-	-	7
15.	Правопросвітня робота юридичної клініки	7	-	-	7
	Загалом	60	2	2	56
	Разом із курсу:	120	6	4	110

Таблиця 4.3. Тематичний план навчальної дисципліни «Правничі клініки», яка викладається для студентів денної форми навчання спеціальності 081 «Право» освітньо-професійна програма «Право»

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Загальні засади і організація діяльності юридичної клініки					
Тема 1. Правничі клініки та клінічна освіта: історія виникнення та розвитку					
1. Правнича клінічна освіта: поняття, мета, завдання і соціальна роль. 2. Види і форми правничої клінічної освіти. 3. Правове регулювання діяльності правничих клінік. 4. Значення правничої клініки для суспільства та для професійного розвитку правника.	2	1. Правнича клінічна освіта: поняття, мета, завдання і соціальна роль. 2. Історія виникнення юридичних клінік. 3. Законодавство у сфері регулювання діяльності юридичних клінік. Стандарти і рекомендації у діяльності юридичних клінік. Нормативно-правові та корпоративні стандарти правничої клінічної освіти. 4. Роль правничих клінік в системі правничої освіти у світі і в Україні та забезпеченні доступу до правосуддя.	2	<i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i> 1. Навчальна та соціальна спрямованості клініки. 2. Право «суспільних інтересів» в діяльності юридичної клініки. 3. Форми роботи: юридичне консультування, представництво інтересів, правопросвітницька діяльність.. <i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i> Написати коротке есе на одну з обраних тем: - “Роль правничої клініки в	5

1	2	3	4	5	6
				<p>суспільних процесах громади та демократичній державі”</p> <ul style="list-style-type: none"> - “Внесок правничої клініки в професійний розвиток молодого правника” - “Потенційні напрями діяльності правничої клініки” <p><i>Есе рекомендовано писати відповідно до структурної моделі IRAC – Issue, Rule, Analysis, Conclusions (питання, правило, аналіз, висновки). Есе мають бути лаконічними, точно сконцентрованими на темі.</i></p> <p>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</p>	
Тема 2. Мета, завдання, функції та принципи діяльності юридичних клінік					
<p>1. Мета діяльності юридичних клінік.</p> <p>2. Завдання та функції юридичних клінік.</p> <p>3. Принципи діяльності юридичних клінік.</p> <p>4. Права та обов’язки суб’єктів діяльності юридичних клінік.</p> <p>5. Матеріально-технічна база та фінансування юридичної кліні-</p>	2	<p>1. Мета діяльності юридичних клінік.</p> <p>2. Завдання юридичних клінік.</p> <p>3. Функції юридичних клінік.</p> <p>4. Принципи діяльності юридичних клінік.</p> <p>5. Права та обов’язки суб’єктів діяльності юридичних клінік.</p>	2	<p>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</p> <p>1. Принципи діяльності юридичних клінік (законності та верховенства права; об’єктивності; гуманізму; безоплатності надання правової допомоги; конфіденційності; практичної орієнтованості отриманих знань;</p>	5

1	2	3	4	5	6
ки.				компетентності; етичності). 2. Матеріально-технічна база та фінансування юридичної клініки.. <i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i> <i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i>	
Тема 3. Діловодство та документування у юридичних клініках					
1. Форми документації. Потоки (види) документації. 2. Технології в діяльності юридичної клініки 3. Організаційно-нормативна документація. 4. Документування надання правової допомоги. 5. Окремі види документів.	2	1. Форми документації. Потоки (види) документації. 2. Технології в діяльності юридичної клініки. 3. Інструкція з діловодства. Номенклатура справ. 4. Організаційно-нормативна документація. 5. Документування надання правової допомоги. 6. Документообіг клініки: правила адміністрування справи.	2	<i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i> 1. Документування здійснення правової просвіти (договір про співпрацю із закладами освіти – школами, коледжами, технікумами, училищами, інтернатами тощо; звіти про проведені заходи; облік проведення занять – фото- або відео- фіксації та публікації в соціальних мережах або на сайті клініки або закладу вищої освіти). 2. Окремі види документів. 3. Документування здійснення правової просвіти.	5

1	2	3	4	5	6
				<p><i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i></p> <p><i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i></p>	
Тема 4. Інформаційні технології і бази даних в діяльності юридичних клінік					
	-	<p>1. Технології в юридичній практиці.</p> <p>2. Робота з текстовими редакторами (Microsoft Word, Google Docs, Libre Office), Програми для перевірки тексту (Flesch-Kincaid, Flesch readability, Grammarly, Hemingway).</p> <p>3. Відкриті бази даних, необхідні для роботи в юрклініці: онлайн Будинок Юстиції, ЄДРСР, Опендатабот, Дія, Цифрові юристи тощо.</p> <p>4. Робота з базами законодавства: zakonrada.gov, LigaZakon</p> <p>5. Робота з реєстром судових рішень HUDOC. Альтернативні ресурси: Опендатабот, Verdictum. Правила пошуку судових рішень.</p> <p>6. Правові позиції ВС, їх пошук та використання при складанні</p>	2	<p><i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i></p> <p>1. Пошук правової інформації в мережі Інтернет та інформаційно-правові системи. Пошук за реквізитами. Інформаційно-правові системи України.</p> <p>2. Робота з електронними базами знань та базами клієнтів і завдань клінік. Юридичні інформаційні системи. Інформаційні системи Міністерства юстиції України. Єдиний реєстр досудових розслідувань Єдиний державний реєстр судових рішень.</p> <p>3. Брендинг та комунікаційні технології юридичної клініки.</p> <p><i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами</i></p>	6

1	2	3	4	5	6
		документів 7. Електронні кабінети громадян (кабінет платника податків, кабінет водія, Дія, портал електронних послуг ПФ, тощо).		<i>опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i>	
Тема 5. Менеджмент в юридичній клініці					
	-	1. Тайм-менеджмент (менеджмент пріоритетів). 2. Управління якістю діяльності (результативність, продуктивність, вчасність, ефективність).	2	<i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Загальний менеджмент. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i>	6
Тема 6. Професійна етика і корпоративна культура у діяльності юридичних клінік					
1. Поняття про юридичну етику. Юридична етика і етика адвоката: співвідношення категорій. Взаємозв'язок юридичної етики з етичними принципами діяльності юридичної клініки 2. Етика у роботі правника. Правове регулювання етичних норм юриста 3. Характеристика етичних принципів діяльності правни-	2	1. Загальне уявлення про етику. Професійна етика, її особливості та значення. 2. Поняття про юридичну етику. Юридична етика і етика адвоката: співвідношення категорій. Взаємозв'язок юридичної етики з етичними принципами діяльності юридичної клініки 3. Етика у роботі правника. Правове регулювання етичних норм юриста	2	<i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Етичні правила поведінки у сфері — юрист-клієнт. 2. Роль професійної етики в діяльності правничої клініки 3. Етика в правопросвітницькій діяльності правничої клініки. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний</i>	5

1	2	3	4	5	6
<p>чої клініки.</p> <p>4. Етичні правила поведінки у сфері — юрист-клієнт.</p> <p>5. Роль професійної етики в діяльності правничої клініки.</p> <p>6. Дрес-код працівників юридичної клініки.</p>		<p>4. Характеристика основних етичних принципів діяльності правничої клініки.</p> <p>5. Етичні правила поведінки у сфері — юрист-клієнт.</p> <p>6. Роль професійної етики в діяльності правничої клініки.</p> <p>7. Етика в правопросвітницькій діяльності правничої клініки.</p>		<p><i>матеріал по темі.</i></p> <p><i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i></p>	
Тема 7. Психологічні особливості надання правової допомоги					
	-	<p>1. Професійно-психологічні якості правника.</p> <p>2. Психологія взаємодії персоналу юридичної клініки з клієнтами.</p> <p>3. Психологія індивідуальної та командної роботи в юридичній клініці.</p> <p>4. Психологічні особливості роботи з клієнтом у правничих клініках. Діяльність психологічної служби юридичної клініки.</p>	2	<p><i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i></p> <p>1. Психологія індивідуальної та командної роботи в юридичній клініці.</p> <p><i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i></p> <p><i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i></p>	6
Модуль 2. Правова допомога в юридичних клініках України: характеристика, методи, форми					
Тема 8. Безоплатна правова допомога: поняття, принципи та особливості надання					
	-	<p>1. Поняття безоплатної правової допомоги: гарантії, принципи, законодавство, система.</p> <p>2. Надання безоплатної первин-</p>	2	<p><i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i></p> <p>1. Поняття безоплатної правової допомоги. 2. Право на</p>	5

1	2	3	4	5	6
		<p>ної правової допомоги.</p> <p>3. Надання безоплатної вторинної правової допомоги.</p> <p>4. Управління системою надання безоплатної правової допомоги та її фінансування.</p> <p>5. Оскарження рішень щодо надання безоплатної правової допомоги, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб.</p>		<p>безоплатну правову допомогу.</p> <p>3. Гарантії недискримінації осіб у доступі до безоплатної правової допомоги.</p> <p>4. Принципи державної політики у сфері надання безоплатної правової допомоги.</p> <p>5. Законодавство України про безоплатну правову допомогу.</p> <p>6. Система надання безоплатної правової допомоги.</p> <p><i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i></p> <p><i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i></p>	
Тема 9. Інтерв'ювання (опитування) клієнта					
<p>1. Особливості проведення інтерв'ювання клієнта.</p> <p>2. Етапи проведення інтерв'ю із клієнтом (підготовка до інтерв'ювання; встановлення першого психологічного контакту з клієнтом; з'ясування життєвої проблеми, з якою клієнт звернувся до правника/клініки; завершення інтерв'ю; визна-</p>	2	<p>1. Особливості проведення інтерв'ювання клієнта.</p> <p>2. Етапи проведення інтерв'ю із клієнтом (підготовка до інтерв'ювання; встановлення першого психологічного контакту з клієнтом; з'ясування життєвої проблеми, з якою клієнт звернувся до правника/клініки; завершення інтерв'ю; визначення</p>	2	<p><i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i></p> <p>1. Етапи проведення інтерв'ю із клієнтом.</p> <p><i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i></p> <p><i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю</i></p>	4

1	2	3	4	5	6
чення напрямів та форм подальшої спільної роботи).		напрямів та форм подальшої спільної роботи).		<i>знань за темою.</i>	
Тема 10. Консультування клієнта					
<p>1. Процедура консультування, її етапи та структура.</p> <p>2. Стилi консультування.</p> <p>3. Аналіз справи та вироблення позиції по справі.</p> <p>4. Методика вирішення звернень з правових питань.</p> <p>5. Підстави відмови у наданні консультації з правових питань.</p>	2	<p>1. Підготовка до консультації; консультування клієнта.</p> <p>2. Підготовка студентом-консультантом плану роботи з надання консультації.</p> <p>3. Консультування студентом-консультантом.</p> <p>4. Стилi консультування.</p> <p>5. Методика вирішення звернень з правових питань.</p> <p>5. Підстави відмови у наданні консультації з правових питань.</p>	2	<p><i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i></p> <p>1. Складання правових експертних висновків та проектів процесуальних та інших документів.</p> <p>2. Міжнародні стандарти консультування клієнтів ICCS.</p> <p><i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i></p> <p><i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i></p>	4
Тема 11. Складання правових висновків і проєктів процесуальних документів					
<p>1. Основні документи в роботі клініциста.</p> <p>2. Сутність алгоритму роботи у справі. Робота з документами клієнта.</p> <p>3. Збір доказів та формування позиції у справі.</p> <p>4. Правила складання правового консультативного висновку.</p>	2	<p>1. Основні документи в роботі клініциста.</p> <p>2. Сутність алгоритму роботи у справі. Робота з документами клієнта.</p> <p>3. Збір доказів та формування позиції у справі.</p> <p>4. Систематизація інформації, виділення структури документа.</p>	2	<p><i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i></p> <p>1. Правила складання правового консультативного висновку: вимоги до форми та змісту, структура правового консультативного висновку</p> <p>2. Процесуальні документи: позовні заяви, відзив, запе-</p>	4

1	2	3	4	5	6
<p>5. Процесуальні документи: позовні заяви, відзиви, заперечення, апеляційні та касаційні скарги.</p>		<p>5. Правила складання правового консультативного висновку: вимоги до форми та змісту, структура правового консультативного висновку.</p> <p>6. Процесуальні документи: позовні заяви, відзиви, заперечення, апеляційні та касаційні скарги.</p> <p>7. Особливості складання проектів процесуальних та інших документів: вимоги до змісту, правила оформлення, реквізитні правила, застосування правил логіки, єдність юридичної термінології.</p>		<p>речення, апеляційні та касаційні скарги.</p> <p>3. Особливості складання проектів процесуальних та інших документів. Вимоги до змісту та форми.</p> <p><i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i></p> <p><i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i></p>	
Тема 12. Представництво прав та інтересів клієнта юридичної клініки					
<p>1. Теоретичні засади представництва клієнта.</p> <p>2. Особливості представництва інтересів клієнта в органах публічної влади, перед фізичними і юридичними особами.</p> <p>3. Спрощене та загальне провадження у справах. Малозначні та трудові спори.</p> <p>4. Особливості представництва інтересів клієнта в органах державної влади, місцевого самоврядування, перед фізич-</p>	2	<p>1. Теоретичні засади представництва клієнта.</p> <p>2. Особливості представництва інтересів клієнта в органах публічної влади, перед фізичними і юридичними особами.</p> <p>3. Спрощене та загальне провадження у справах. Малозначні та трудові спори.</p> <p>4. Особливості представництва інтересів клієнта в органах державної влади, місцевого самоврядування, перед фізичними і</p>	2	<p><i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i></p> <p>1. Підготовка правничою клінікою звернень до Європейського суду з прав людини.</p> <p><i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i></p> <p><i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i></p>	4

1	2	3	4	5	6
<p>ними і юридичними особами</p> <p>5. Розгляд в правничій клініці справ, що мають суспільний інтерес.</p> <p>6. Підготовка правничою клінікою звернень до Європейського суду з прав людини.</p>		<p>юридичними особами</p> <p>5. Розгляд в правничій клініці справ, що мають суспільний інтерес.</p>			
Тема 13. Альтернативні способи вирішення правових спорів. Медіація					
<p>1. Альтернативні способи вирішення спорів: загальні поняття, види.</p> <p>2. Медіація: поняття, стадії, сфери застосування.</p> <p>3. Законодавче регулювання порядку проведення медіації.</p> <p>4. Міжнародна практика застосування медіації у правничих клініках.</p>	2	<p>1. Альтернативні способи вирішення спорів: загальні поняття, види (основні (традиційні) – переговори, медіація, арбітраж; гібридні (комбіновані) – мед-арб (медіація – арбітраж), арб-мед (арбітраж – медіація). Переговори (negotiation) та арбітраж. Стадії переговорів. Різновиди арбітражу).</p> <p>2. Медіація: поняття, стадії, сфери застосування.</p> <p>3. Законодавче регулювання порядку проведення медіації.</p> <p>4. Міжнародна практика застосування медіації у правничих клініках.</p>	2	<p>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</p> <p>1. Міжнародна практика застосування медіації у правничих клініках.</p> <p><i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i></p> <p><i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i></p>	4
Тема 14. Методика окремих напрямів діяльності юридичної клініки					
	-	<p>1. Правничка допомога у протидії домашньому насильству.</p> <p>2. Правничка допомога у системі</p>	2	<p>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</p> <p>1. Правничка допомога у захи-</p>	4

1	2	3	4	5	6
		<p>установ пробації.</p> <p>3. Правнича допомога у захисті прав біженців і внутрішньо переміщених осіб.</p> <p>4. Правнича допомога у захисті прав військовослужбовців та членів їх сімей.</p> <p>5. Перспективи професійної спеціалізації діяльності юридичних клінік.</p>		<p>сті прав військовослужбовців та членів їх сімей.</p> <p>2. Перспективи професійної спеціалізації діяльності юридичних клінік.</p> <p><i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i></p> <p><i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i></p>	
Тема 15. Правопросвітня робота юридичної клініки					
	-	<p>1. Методи, форми та інструменти правової просвіти. Загальні засади правової просвіти.</p> <p>2. Правопросвітницька діяльність правничої клініки</p> <p>3. Зміст і форми правопросвітньої роботи правничих клінік.</p> <p>4. Онлайн та офлайн формати правопросвітницької діяльності.</p> <p>5. Програма «Практичне/вуличне право» (Street law).</p>	2	<p><i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i></p> <p>1. Підготовка та проведення правничою клінікою інтерактивних правопросвітницьких занять за програмою "Практичне право".</p> <p>2. Інтерактивні методики в правопросвітницькій роботі правничої клініки.</p> <p>3. Психологічні аспекти правопросвітницької роботи правничої клініки.</p> <p>4. Соціальні мережі – майданчики для правопросвітницької діяльності. Правила роботи в</p>	5

1	2	3	4	5	6
				<p>мережах. <i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i> <i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i></p>	
Разом по дисципліні	18		30		72

Таблиця 4.4. Тематичний план навчальної дисципліни «Правничі клініки», яка викладається для студентів заочної форми навчання спеціальності 081 «Право» освітньо-професійна програма «Право»

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Загальні засади і організація діяльності юридичної клініки					
Тема 1. Правничі клініки та клінічна освіта: історія виникнення та розвитку					
1. Правнича клінічна освіта: поняття, мета, завдання і соціальна роль. 2. Види і форми правничої клінічної освіти. 3. Правове регулювання діяльності правничих клінік. 4. Значення правничої клініки для суспільства та для професійного розвитку правника.	-	1. Правнича клінічна освіта: поняття, мета, завдання і соціальна роль. 2. Історія виникнення юридичних клінік. 3. Законодавство у сфері регулювання діяльності юридичних клінік. Стандарти і рекомендації у діяльності юридичних клінік. Нормативно-правові та корпоративні стандарти правничої клінічної освіти. 4. Роль правничих клінік в системі правничої освіти у світі і в Україні та забезпеченні доступу до правосуддя.	-	<i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i> 1. Навчальна та соціальна спрямованості клініки. 2. Право «суспільних інтересів» в діяльності юридичної клініки. 3. Форми роботи: юридичне консультування, представництво інтересів, правопросвітницька діяльність.. <i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i> Написати коротке есе на одну з обраних тем: - “Роль правничої клініки в	9

1	2	3	4	5	6
				<p>суспільних процесах громади та демократичній державі”</p> <ul style="list-style-type: none"> - “Внесок правничої клініки в професійний розвиток молодого правника” - “Потенційні напрями діяльності правничої клініки” <p><i>Есе рекомендовано писати відповідно до структурної моделі IRAC – Issue, Rule, Analysis, Conclusions (питання, правило, аналіз, висновки). Есе мають бути лаконічними, точно сконцентрованими на темі.</i></p> <p>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</p>	
Тема 2. Мета, завдання, функції та принципи діяльності юридичних клінік					
<p>1. Мета діяльності юридичних клінік.</p> <p>2. Завдання та функції юридичних клінік.</p> <p>3. Принципи діяльності юридичних клінік.</p> <p>4. Права та обов’язки суб’єктів діяльності юридичних клінік.</p> <p>5. Матеріально-технічна база та фінансування юридичної кліні-</p>	2	<p>1. Мета діяльності юридичних клінік.</p> <p>2. Завдання юридичних клінік.</p> <p>3. Функції юридичних клінік.</p> <p>4. Принципи діяльності юридичних клінік.</p> <p>5. Права та обов’язки суб’єктів діяльності юридичних клінік.</p>	-	<p>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</p> <p>1. Принципи діяльності юридичних клінік (законності та верховенства права; об’єктивності; гуманізму; безоплатності надання правової допомоги; конфіденційності; практичної орієнтованості отриманих знань;</p>	7

1	2	3	4	5	6
ки.				компетентності; етичності). 2. Матеріально-технічна база та фінансування юридичної клініки.. <i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i> <i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i>	
Тема 3. Діловодство та документування у юридичних клініках					
1. Форми документації. Потоки (види) документації. 2. Технології в діяльності юридичної клініки 3. Організаційно-нормативна документація. 4. Документування надання правової допомоги. 5. Окремі види документів.	2	1. Форми документації. Потоки (види) документації. 2. Технології в діяльності юридичної клініки. 3. Інструкція з діловодства. Номенклатура справ. 4. Організаційно-нормативна документація. 5. Документування надання правової допомоги. 6. Документообіг клініки: правила адміністрування справи.	-	<i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i> 1. Документування здійснення правової просвіти (договір про співпрацю із закладами освіти – школами, коледжами, технікумами, училищами, інтернатами тощо; звіти про проведені заходи; облік проведення занять – фото- або відео- фіксації та публікації в соціальних мережах або на сайті клініки або закладу вищої освіти). 2. Окремі види документів. 3. Документування здійснення правової просвіти.	7

1	2	3	4	5	6
				<p><i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i></p> <p><i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i></p>	
Тема 4. Інформаційні технології і бази даних в діяльності юридичних клінік					
	-	<p>1. Технології в юридичній практиці.</p> <p>2. Робота з текстовими редакторами (Microsoft Word, Google Docs, Libre Office), Програми для перевірки тексту (Flesch-Kincaid, Flesch readability, Grammarly, Hemingway).</p> <p>3. Відкриті бази даних, необхідні для роботи в юрклініці: онлайн Будинок Юстиції, ЄДРСР, Опендатабот, Дія, Цифрові юристи тощо.</p> <p>4. Робота з базами законодавства: zakonrada.gov, LigaZakon</p> <p>5. Робота з реєстром судових рішень HUDOC. Альтернативні ресурси: Опендатабот, Verdictum. Правила пошуку судових рішень.</p> <p>6. Правові позиції ВС, їх пошук та використання при складанні</p>	2	<p><i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i></p> <p>1. Пошук правової інформації в мережі Інтернет та інформаційно-правові системи. Пошук за реквізитами. Інформаційно-правові системи України.</p> <p>2. Робота з електронними базами знань та базами клієнтів і завдань клінік. Юридичні інформаційні системи. Інформаційні системи Міністерства юстиції України. Єдиний реєстр досудових розслідувань Єдиний державний реєстр судових рішень.</p> <p>3. Брендинг та комунікаційні технології юридичної клініки.</p> <p><i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами</i></p>	7

1	2	3	4	5	6
		документів 7. Електронні кабінети громадян (кабінет платника податків, кабінет водія, Дія, портал електронних послуг ПФ, тощо).		<i>опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i>	
Тема 5. Менеджмент в юридичній клініці					
	-	1. Тайм-менеджмент (менеджмент пріоритетів). 2. Управління якістю діяльності (результативність, продуктивність, вчасність, ефективність).	-	<i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Загальний менеджмент. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i>	8
Тема 6. Професійна етика і корпоративна культура у діяльності юридичних клінік					
1. Поняття про юридичну етику. Юридична етика і етика адвоката: співвідношення категорій. Взаємозв'язок юридичної етики з етичними принципами діяльності юридичної клініки 2. Етика у роботі правника. Правове регулювання етичних норм юриста 3. Характеристика етичних принципів діяльності правни-	-	1. Загальне уявлення про етику. Професійна етика, її особливості та значення. 2. Поняття про юридичну етику. Юридична етика і етика адвоката: співвідношення категорій. Взаємозв'язок юридичної етики з етичними принципами діяльності юридичної клініки 3. Етика у роботі правника. Правове регулювання етичних норм юриста	-	<i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 4. Етичні правила поведінки у сфері — юрист-клієнт. 5. Роль професійної етики в діяльності правничої клініки 6. Етика в правопросвітницькій діяльності правничої клініки. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний</i>	8

1	2	3	4	5	6
<p>чої клініки.</p> <p>4. Етичні правила поведінки у сфері — юрист-клієнт.</p> <p>5. Роль професійної етики в діяльності правничої клініки.</p> <p>6. Дрес-код працівників юридичної клініки.</p>		<p>4. Характеристика основних етичних принципів діяльності правничої клініки.</p> <p>5. Етичні правила поведінки у сфері — юрист-клієнт.</p> <p>6. Роль професійної етики в діяльності правничої клініки.</p> <p>7. Етика в правопросвітницькій діяльності правничої клініки.</p>		<p><i>матеріал по темі.</i></p> <p><i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i></p>	
Тема 7. Психологічні особливості надання правової допомоги					
	-	<p>1. Професійно-психологічні якості правника.</p> <p>2. Психологія взаємодії персоналу юридичної клініки з клієнтами.</p> <p>3. Психологія індивідуальної та командної роботи в юридичній клініці.</p> <p>4. Психологічні особливості роботи з клієнтом у правничих клініках. Діяльність психологічної служби юридичної клініки.</p>	-	<p><i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i></p> <p>1. Психологія індивідуальної та командної роботи в юридичній клініці.</p> <p><i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i></p> <p><i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i></p>	8
Модуль 2. Правова допомога в юридичних клініках України: характеристика, методи, форми					
Тема 8. Безоплатна правова допомога: поняття, принципи та особливості надання					
	-	<p>1. Поняття безоплатної правової допомоги: гарантії, принципи, законодавство, система.</p> <p>2. Надання безоплатної первин-</p>	-	<p><i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i></p> <p>1. Поняття безоплатної правової допомоги. 2. Право на</p>	7

1	2	3	4	5	6
		<p>ної правової допомоги.</p> <p>3. Надання безоплатної вторинної правової допомоги.</p> <p>4. Управління системою надання безоплатної правової допомоги та її фінансування.</p> <p>5. Оскарження рішень щодо надання безоплатної правової допомоги, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб.</p>		<p>безоплатну правову допомогу.</p> <p>3. Гарантії недискримінації осіб у доступі до безоплатної правової допомоги.</p> <p>4. Принципи державної політики у сфері надання безоплатної правової допомоги.</p> <p>5. Законодавство України про безоплатну правову допомогу.</p> <p>6. Система надання безоплатної правової допомоги.</p> <p><i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i></p> <p><i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i></p>	
Тема 9. Інтерв'ювання (опитування) клієнта					
<p>1. Особливості проведення інтерв'ювання клієнта.</p> <p>2. Етапи проведення інтерв'ю із клієнтом (підготовка до інтерв'ювання; встановлення першого психологічного контакту з клієнтом; з'ясування життєвої проблеми, з якою клієнт звернувся до правника/клініки; завершення інтерв'ю; визна-</p>	-	<p>1. Особливості проведення інтерв'ювання клієнта.</p> <p>2. Етапи проведення інтерв'ю із клієнтом (підготовка до інтерв'ювання; встановлення першого психологічного контакту з клієнтом; з'ясування життєвої проблеми, з якою клієнт звернувся до правника/клініки; завершення інтерв'ю; визначення</p>	-	<p><i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i></p> <p>1. Етапи проведення інтерв'ю із клієнтом.</p> <p><i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i></p> <p><i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю</i></p>	7

1	2	3	4	5	6
чення напрямів та форм подальшої спільної роботи).		напрямів та форм подальшої спільної роботи).		<i>знань за темою.</i>	
Тема 10. Консультування клієнта					
<p>1. Процедура консультування, її етапи та структура.</p> <p>2. Стилi консультування.</p> <p>3. Аналіз справи та вироблення позиції по справі.</p> <p>4. Методика вирішення звернень з правових питань.</p> <p>5. Підстави відмови у наданні консультації з правових питань.</p>	2	<p>1. Підготовка до консультації; консультування клієнта.</p> <p>2. Підготовка студентом-консультантом плану роботи з надання консультації.</p> <p>3. Консультування студентом-консультантом.</p> <p>4. Стилi консультування.</p> <p>5. Методика вирішення звернень з правових питань.</p> <p>5. Підстави відмови у наданні консультації з правових питань.</p>	-	<p>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</p> <p>1. Складання правових експертних висновків та проектів процесуальних та інших документів.</p> <p>2. Міжнародні стандарти консультування клієнтів ICCS.</p> <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</p> <p>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</p>	7
Тема 11. Складання правових висновків і проєктів процесуальних документів					
<p>1. Основні документи в роботі клініциста.</p> <p>2. Сутність алгоритму роботи у справі. Робота з документами клієнта.</p> <p>3. Збір доказів та формування позиції у справі.</p> <p>4. Правила складання правового консультативного висновку.</p>	-	<p>1. Основні документи в роботі клініциста.</p> <p>2. Сутність алгоритму роботи у справі. Робота з документами клієнта.</p> <p>3. Збір доказів та формування позиції у справі.</p> <p>4. Систематизація інформації, виділення структури документа.</p>	2	<p>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</p> <p>1. Правила складання правового консультативного висновку: вимоги до форми та змісту, структура правового консультативного висновку</p> <p>2. Процесуальні документи: позовні заяви, відзив, запе-</p>	7

1	2	3	4	5	6
<p>5. Процесуальні документи: позовні заяви, відзиви, заперечення, апеляційні та касаційні скарги.</p>		<p>5. Правила складання правового консультативного висновку: вимоги до форми та змісту, структура правового консультативного висновку.</p> <p>6. Процесуальні документи: позовні заяви, відзиви, заперечення, апеляційні та касаційні скарги.</p> <p>7. Особливості складання проектів процесуальних та інших документів: вимоги до змісту, правила оформлення, реквізитні правила, застосування правил логіки, єдність юридичної термінології.</p>		<p>речення, апеляційні та касаційні скарги.</p> <p>3. Особливості складання проектів процесуальних та інших документів. Вимоги до змісту та форми.</p> <p><i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i></p> <p><i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i></p>	
Тема 12. Представництво прав та інтересів клієнта юридичної клініки					
<p>1. Теоретичні засади представництва клієнта.</p> <p>2. Особливості представництва інтересів клієнта в органах публічної влади, перед фізичними і юридичними особами.</p> <p>3. Спрощене та загальне провадження у справах. Малозначні та трудові спори.</p> <p>4. Особливості представництва інтересів клієнта в органах державної влади, місцевого самоврядування, перед фізич-</p>	-	<p>1. Теоретичні засади представництва клієнта.</p> <p>2. Особливості представництва інтересів клієнта в органах публічної влади, перед фізичними і юридичними особами.</p> <p>3. Спрощене та загальне провадження у справах. Малозначні та трудові спори.</p> <p>4. Особливості представництва інтересів клієнта в органах державної влади, місцевого самоврядування, перед фізичними і</p>	-	<p><i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i></p> <p>1. Підготовка правничою клінікою звернень до Європейського суду з прав людини.</p> <p><i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i></p> <p><i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i></p>	7

1	2	3	4	5	6
<p>ними і юридичними особами</p> <p>5. Розгляд в правничій клініці справ, що мають суспільний інтерес.</p> <p>6. Підготовка правничою клінікою звернень до Європейського суду з прав людини.</p>		<p>юридичними особами</p> <p>5. Розгляд в правничій клініці справ, що мають суспільний інтерес.</p>			
Тема 13. Альтернативні способи вирішення правових спорів. Медіація					
<p>1. Альтернативні способи вирішення спорів: загальні поняття, види.</p> <p>2. Медіація: поняття, стадії, сфери застосування.</p> <p>3. Законодавче регулювання порядку проведення медіації.</p> <p>4. Міжнародна практика застосування медіації у правничих клініках.</p>	-	<p>1. Альтернативні способи вирішення спорів: загальні поняття, види (основні (традиційні) – переговори, медіація, арбітраж; гібридні (комбіновані) – мед-арб (медіація – арбітраж), арб-мед (арбітраж – медіація). Переговори (negotiation) та арбітраж. Стадії переговорів. Різновиди арбітражу).</p> <p>2. Медіація: поняття, стадії, сфери застосування.</p> <p>3. Законодавче регулювання порядку проведення медіації.</p> <p>4. Міжнародна практика застосування медіації у правничих клініках.</p>	-	<p><i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i></p> <p>1. Міжнародна практика застосування медіації у правничих клініках.</p> <p><i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i></p> <p><i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i></p>	7
Тема 14. Методика окремих напрямів діяльності юридичної клініки					
	-	<p>1. Правничка допомога у протидії домашньому насильству.</p> <p>2. Правничка допомога у системі</p>	-	<p><i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i></p> <p>1. Правничка допомога у захи-</p>	7

1	2	3	4	5	6
		<p>установ пробації.</p> <p>3. Правнича допомога у захисті прав біженців і внутрішньо переміщених осіб.</p> <p>4. Правнича допомога у захисті прав військовослужбовців та членів їх сімей.</p> <p>5. Перспективи професійної спеціалізації діяльності юридичних клінік.</p>		<p>сті прав військовослужбовців та членів їх сімей.</p> <p>2. Перспективи професійної спеціалізації діяльності юридичних клінік.</p> <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</p> <p>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</p>	
Тема 15. Правопросвітня робота юридичної клініки					
	-	<p>1. Методи, форми та інструменти правової просвіти. Загальні засади правової просвіти.</p> <p>2. Правопросвітницька діяльність правничої клініки</p> <p>3. Зміст і форми правопросвітньої роботи правничих клінік.</p> <p>4. Онлайн та офлайн формати правопросвітницької діяльності.</p> <p>5. Програма «Практичне/вуличне право» (Street law).</p>	-	<p>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</p> <p>1. Підготовка та проведення правничою клінікою інтерактивних правопросвітницьких занять за програмою "Практичне право".</p> <p>2. Інтерактивні методики в правопросвітницькій роботі правничої клініки.</p> <p>3. Психологічні аспекти правопросвітницької роботи правничої клініки.</p> <p>4. Соціальні мережі – майданчики для правопросвітницької діяльності. Правила роботи в</p>	7

1	2	3	4	5	6
				мережах. <i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i> <i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i>	
Разом по дисципліні	6		4		110

Розділ 5. Оцінювання результатів навчання

Таблиця 5.1 – Розподіл балів за результатами вивчення навчальної дисципліни «Правничі клініки» для студентів спеціальності 081 «Право» освітньо-професійна програма «Право»

<i>Назва модуля, теми</i>	<i>Вид навчальної роботи</i>	<i>Бали</i>
Модуль 1. Загальні засади і організація діяльності юридичної клініки		
Тема 1. Правничі клініки та клінічна освіта: історія виникнення та розвитку	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	5
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	6
Тема 2. Мета, завдання, функції та принципи діяльності юридичних клінік	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	5
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	6
Тема 3. Діловодство та документування у юридичних клініках	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	5
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	6
Тема 4. Інформаційні технології і бази даних в діяльності юридичних клінік	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	5
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	6
Тема 5. Менеджмент в юридичній клініці	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	5
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	6
Тема 6. Професійна етика і корпоративна культура у діяльності юридичних клі-	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	5

<i>Назва модуля, теми</i>	<i>Вид навчальної роботи</i>	<i>Бали</i>
нік	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	6
Тема 7. Психологічні особливості надання правової допомоги	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	5
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	6
Поточна модульна робота I		5
Модуль 2. Правова допомога в юридичних клініках України: характеристика, методи, форми		
Тема 8. Безоплатна правова допомога: поняття, принципи та особливості надання	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	5
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	6
Тема 9. Інтерв'ювання (опитування) клієнта	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	5
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	6
Тема 10. Консультування клієнта	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	5
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	-
Тема 11. Складання правових висновків і проектів процесуальних документів	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	5
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	6
Тема 12. Представництво прав та інтересів клієнта юридичної клініки	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	5

<i>Назва модуля, теми</i>	<i>Вид навчальної роботи</i>	<i>Бали</i>
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	6
Тема 13. Альтернативні способи вирішення правових спорів. Медіація	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	5
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	6
Тема 14. Методика окремих напрямів діяльності юридичної клініки	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	5
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	6
Тема 15. Правопросвітня робота юридичної клініки	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	5
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	6
Поточна модульна робота II		5
Разом за семестр		100

Таблиця 5.2 – Система нарахування додаткових балів за видами робіт з вивчення навчальної дисципліни «Правничі клініки» для студентів спеціальності 081 «Право» освітньо-професійна програма «Право»

Форма роботи	Вид роботи	Бали
1. Навчальна	1. Участь у предметних олімпіадах: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	10-30
	2. Участь у конкурсах на кращого знавця дисципліни: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	10-30

	3. Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань підвищеної складності	1-15
	4. Підготовка презентації/ написання і захист наукового реферату з визначеної проблеми	0-5
2. Науково-дослідна	1. Участь в наукових гуртках («Ін-Юре»)	5-20
	2. Участь в наукових студентських клубах («Феміда»)	5-20
	3. Участь в конкурсах студентських робіт: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	5-15
	4. Участь в наукових студентських конференціях: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	5-15
	5. Підготовка публікації в наукових виданнях.	20
	6. Оформлення сценарного плану дидактичної гри	10-20
Разом		*

* Максимальна кількість додаткових балів для студента – 30.

Додаткові бали додаються до загальної підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни, але загальна підсумкова оцінка не може перевищувати 100 балів.

Таблиця 6 – Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю проведення повторного підсумкового контролю
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни та проведенням підсумкового контролю

Розділ 6. Інформаційні джерела

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року № 245к/96-ВР із змінами, внесеними згідно Закону України № 1401-VIII від 2 червня 2016 року // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 28. – Ст. 532. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року та протоколи до неї // Офіційний вісник України, 1998. – № 13 (16.04.1998). Офіційний вісник України. – 2006. – № 32 (23.08.2006). – Ст. 2371. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
3. Декларація прав національностей України від 1 листопада 1991 року № 1771-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 53. – Ст. 799. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1771-12>
4. Виборчий кодекс України: Закон України від 19 грудня 2019 року N 396-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/396-IX>
5. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
6. Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991 р. № 1798-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>.
7. Житловий кодекс Української РСР від 30 червня 1983 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1983. – додаток до № 28. – Ст. 573.
8. Земельний кодекс України: Закон України від 25 жовтня 2001 р. // Голос України. – 2001. – 20 листопада. – С. 3–12.
9. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.
10. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 р. № 322-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
11. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. № 8073-X. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
12. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
13. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
14. Кримінально-виконавчий кодекс України від 11 липня 2003 р. № 1129-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>.
15. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України від 13 квіт. 2012 року № 1129-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>
16. Митний кодекс України від 13 березня 2012 року № 4495-VI //

Офіційний вісник України. – 2012. – № 32. – Ст. 1175. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-vi>.

17. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13- 14, № 15-16, № 17. – Ст.112. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page10>

18. Про авторське право і суміжні права: Закон України в редакції від 11 липня 2001 року // Відомості Верховної Ради. – 2001. – № 43. – Ст. 214.

19. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 року № 5076-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5076-17/paran3#n3>

20. Про адміністративні послуги: Закон України від 6 вересня 2012 року // Офіційний вісник України. – 2012. – № 76. – Ст. 3067. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5203-17>

21. Про акціонерні товариства: Закон України № 514-VI від 19 вересня 2008 року // Відомості Верховної Ради України. – 2008. – 19 грудня. – № 50-51. – Ст. 384.

22. Про безоплатну правову допомогу: Закон України № 51 від 2 червня 2011 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>

23. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 8 липня 2011 року // Офіційний вісник України. – 2011. – № 59. – Ст. 2347. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>

24. Про виконавче провадження: Закон України № 1404-VIII від 2 червня 2016 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>.

25. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 року № 1556-VII. / Законодавство України. – Офіційний сайт Верховної Ради України. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

26. Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань: Закон України від 22 листопада 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 5. – Ст. 28.

27. Про господарські товариства : Закон України від 19 вересня 1991 року // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 49. – Ст. 682.

28. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 року // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 13. – Ст. 65. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2235-14>

29. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень: Закон України від 01.07.2004 р. // Відомості Верховної Ради. – 2004. – № 51. – Ст. 553.

30. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січ-

ня 2011 року № 2939-V // Офіційний вісник України. – 2011. – № 10. – Ст. 446. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>

31. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України № 851-IV від 22 травня 2003 р. // Урядовий кур'єр. – 2003. – № 119.

32. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування : Закон України від 13 січня 2005 р. № 2342-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2342-15>.

33. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20 жовтня 2014 року № 1706-VII // Офіційний вісник України. – 2014. – № 94. – Ст. 2709 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1207-vii>

34. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15 квітня 2014 року № 1207-VII (в редакції від 4 березня 2015 року) // Офіційний вісник України. – 2014. – № 36. – Ст. 957 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1207-vii>

35. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

36. Про заставу : Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2654-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2654-12>.

37. Про затвердження Типового договору оренди землі : Постанова Кабінету Міністрів України № 220 від 3 березня 2004 р. // Урядовий кур'єр. – 2004. – № 50.

38. Про затвердження Типового положення про юридичну клініку вищого навчального закладу : наказ Міністерства освіти і науки України від 03.08.2006 р. № 592 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 32. – Ст. 2365.

39. Про захист персональних даних: Закон України від 1 червня 2010 р. № 2297-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>
Про захист прав споживачів : Закон України від 12 травня 1991 р. № 1023-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 30. – Ст. 379.

40. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 30. – Ст. 379. (У редакції від 01.12.2005 р. згідно з ЗУ № 3161-IV).

41. Про звернення громадян: Закон України від 2 жовтня 1996 р. № 393/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>.

42. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – Ст. 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>

43. Про іпотеку: Закон України від 5 червня 2003 р. № 898-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-15>
44. Про національні меншини в Україні: Закон України від 25 червня 1992 року // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 36. – Ст.529. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2494-12>
45. Про нотаріат: Закон України від 2 вересня 1993 р. № 3425-XII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>
46. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів : Закон України від 2 червня 2016 р. № 1403-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1403-19>.
47. Про оренду землі: Закон України в редакції Закону № 1211-IV від 2 жовтня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 10. – Ст. 102.
48. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII. / Законодавство України. – Офіційний сайт Верховної Ради України. // URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
49. Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей: Закон України від 2 червня 2005 р. № 2623-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-15>.
50. Про охорону дитинства : Закон України від 26 квітня 2001 р. № 2402-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>.
51. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 № 389-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 28. – Ст. 250. – 1509 с. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/389-19>
52. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16 березня 2000 року // Офіційний вісник України. – 2000. – № 15. – С. 7-17. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1550-14>
53. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22 вересня 2011 року № 3773-VI (в редакції від 19 серпня 2014 року) // Офіційний вісник України. – 2011. – № 83. – Ст. 3014. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>
54. Про правовий статус осіб, зниклих безвісти: Закон України від 12 серпня 2018 року № 2505-VIII // Відом. Верховної Ради України. – 2018. – № 38. – Ст. 280. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2505-19>
55. Про практику розгляду судами цивільних справ за позовами про відшкодування шкоди: постанова Пленуму Верховного суду України № 6 від 27 березня 1992 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0006700-92>
56. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11 грудня 2003 року № 1382-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1382-15>.

57. Про страхування: Закон України від 7 березня 1996 р. у редакції ЗУ № 2745-III від 4 жовтня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 7. – Ст. 50.

58. Про судовий збір: Закон України від 08 липня 2011 р. № 3674-VI // Голос України. – 2011. – № 142. – Ст. 67.

59. Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди: постанова Пленуму Верховного суду України № 4 від 31 березня 1995 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0004700-95>

60. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>

61. Про товарну біржу: Закон України № 1956-XII від 10 грудня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 10. – Ст. 139.

62. Про фінансовий лізинг: Закон України від 16 грудня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 16. – Ст. 68.

63. Про ціни і ціноутворення: Закон України № 5007-VI від 21 червня 2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 19-20. – Ст. 190.

64. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. // Відомості Верховної Ради України, 2002. – № 21-22. – Ст. 135.

65. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. / Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 461.

66. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/1618-15>

67. Типове положення про юридичну клініку вищого навчального закладу України: затверджене наказом Міністерства освіти і науки України № 592 від 3 серпня 2006 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0956-06#Text>

Основні рекомендовані джерела інформації:

68. Порадник клініцисту для роботи зі складними клієнтами (2020 р.). URL: <https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/2020/05/Poradnyk-dlya-druku-1.pdf>

69. Правнича клінічна освіта в Україні: Навчальний посібник / за заг. ред. В. М. Сушенка. – К.: Ваіте, 2020. – 274 с. URL: <https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/2021/03/Pravnycha-klinichna-osvita.-Navchalnyj-posibnyk.pdf>

70. Протидія насильству і захист порушених прав громадян: Науково-практичний посібник / Галай А. О., Галай В. О., Грицишина Л. Г. та ін. / За ред. А. О. Галай і Л. Г. Грицишиної. – К.: Атіка, 2008. – 176 с. URL: <https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/knyga-konsultatsij-Atika-2008.pdf>

71. Самолюк Василь, Фурманчук Олег, Зінчук Дарія. Юридична практика: основи ефективного консультування: Навчально-методичний посібник. – Острог. Видавництво Національного університету “Острозька академія”, 2006.– 128 с. URL: https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/2020/03/YUrydychna-praktyka.-V.Samolyuk.-O.Furmanchuk.-D.Zinchuk_compressed.pdf

72. Типові позовні заяви у діяльності юридичної клініки [текст] : практичний посібник / А.О. Галай, Б.Ю. Пипченко, В.В. Муранова. – К.: НТЦ Юридичної клінічної освіти (юридична клініка), 2013. – 32 с. URL: <https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/2017/07/Typovi-pozovni-zayavy-u-diyalnosti-yurydychnoyi-klinyky.pdf>

73. Юридична клініка. Збірка нормативно-правових актів з організації діяльності / [С. В. Ківалов, Ю. М. Оборотов, М. І. Пашковський, М. Т. Лоджук]; за заг. ред. д.ю.н., проф., акад. НАПрН України С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2014. – 126 с. URL: <https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/2017/07/YUrydychna-klinyka.-Zbirka-normatyvno-pravovyh-aktiv-z-organizatsiyi-diyalnosti-.pdf>

74. Юридичні клініки в Україні: освіта та правова допомога : монографія / М.Т. Лоджук. – Одеса : Фенікс, 2015. – 328 с. URL: https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/Lodzhuk_monografiya.pdf

75. Lodzhuk Maksym. Legal Clinics in Ukraine: from Legal Education to Legal Practice : monograph / Lodzhuk Maksym. – Odesa: Feniks, 2016. – 98 р. URL: https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/2016/05/Lodzhuk_Legal_Clinics_monograph.pdf

76. The Clinical Legal Education Handbook / Edited by Linden Thomas and Nick Johnson. – Institute of Advanced Legal Studies University of London Press, 2020. – 482 р. URL: <https://library.open.org/bitstream/handle/20.500.12657/39720/9781911507178.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Додаткові рекомендовані джерела інформації:

77. Безоплатна правова допомога. Міністерство юстиції України: веб-сайт. URL: https://minjust.gov.ua/legal_aid (дата звернення 30.07.2022).

78. Всеукраїнська громадська організація «Асоціація юридичних клінік України». Стандарти діяльності юридичних клінік України (Схвалені Всеукраїнським З'їздом Асоціації юридичних клінік України Протокол № 2 від 19 червня 2014 року). URL: <https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/2017/07/standarti-diyalnosti-yuridichnikh-kllinik-ukrajini.pdf>

79. Галай А. О. Основні навчальні компоненти юридичної клінічної освіти: шляхи впровадження клінічного спецкурсу та практики студентів у навчальний процес вищих навчальних закладів в Україні. На-

вчальний посібник. – К.: КНТ, 2009. – 96 с. URL: <https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/2017/07/Osnovni-navchalni-komponenty-yurydychnoyi-klinichnoyi-osvity.pdf>

80. Галай А. О., Іваніщ Я. В., Стаднік В. В. Основи юридичної клінічної практики: Навчально-методичний посібник / За ред. А. О. Галай. – К.: Атіка, 2007. – 204 с. URL: <https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/2017/07/Osnovy-yurydychnoyi-klinichnoyi-praktyky.pdf>

81. Галай А. О., Стаднік В. В. Інтерактивні методики викладання у правопросвітній діяльності: Тренінговий комплекс: Навчально-методичний посібник / За ред. А. О. Галай. – К.: Атіка, 2006. – 124 с. URL: <https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/2006/03/Interaktyvni-metody-vykladannya.-Treningovyj-kompleks.-A.Galai.-V.Stadnij.pdf>

82. Жидик Я. Майже настільна книга про кейси. 2021. 60 с.

83. Інструмент оцінювання стандартної якості діяльності юридичних клінік України / авт.кол. АЮКУ; узагальнення А. Галай, Ю.Ломжець. – Дніпро: Асоціація юридичних клінік України, 2017. – 16 с. URL: <https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/Instrument-otsinyuvannya-standartnoyi-yakosti-AYUKU-2020.pdf>

84. Конституція України. Науково-практичний коментар / редкол.: В.Я. Тацій (голова редкол.), О.В. Петришин (відп. секретар), Ю.Г. Барабаш та ін.; нац. акад. прав. Наук України. – 2-ге вид., переробл. і допов. – Х.: Право, 2011. – 1128 с.

85. Методичні матеріали. Методичні рекомендації. Стандарти вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів зі спеціальності 081 «Право». К.: USAID, 2022. – 46 с.

86. Модельна навчальна програма дисципліни “Правничка клініка” / Ковцун Х. – 53 с. URL: <https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/2022/09/Modelna-navchalna-programa-dystsypliny-Pravnycha-klinika.-2022.-AYUKU.docx>

87. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за заг. ред. І. М. Копотуна. Київ. Видавничий дім «Професіонал», 2021. 932 с.

88. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : у 2 т. / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. – [3-тє вид., перероб. і допов.] / О. О. Кот, Т. В. Бондар, С. І. Шимон [та ін.]. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – Т. 2. – 1087 с.

89. Посібник «Медіація у професійній діяльності юриста», за ред. Наталі Крестовської, Луїзи Романадзе – Одеса, «Екологія», 2019. – с. 228-290. URL: https://newjustice.org.ua/wp-content/uploads/2020/02/Textbook_on_Mediation_for_Law_Schools.Pdf

90. Правовий poradник учасника бойових дій: довідник / [І.В. Вернидубов, А.О. Галай, М.С. Туркот та ін.]; за заг. ред. та вступне слово О.М.

Литвака. – К.: Національна академія прокуратури України, 2015. – 106 с.
URL: <https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/2017/07/Pravovyyj-poradnyk-uchasnyka-bojovyyh-dij.pdf>

91. Реєстр юридичних клінік України (2019 р.): офіційна база даних юридичних клінік, дійсних та потенційних учасників Асоціації юридичних клінік України (за результатами 3'їзду АЮКУ 2018 р.). URL: <https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/Reyestr-AYUKU-2019.pdf>

92. Реєстр юридичних клінік України (2020 р.): офіційна база даних юридичних клінік, дійсних та потенційних учасників Асоціації юридичних клінік України. URL: https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/2020/03/Reyestr-YUK_2020-1.pdf

93. Реєстр юридичних клінік України (2021 р.): офіційна база даних юридичних клінік, дійсних та потенційних учасників Асоціації юридичних клінік України. URL: <https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/2021/05/Reyestr-AYUKU-2021-.pdf>

94. Хрестоматія юридичної клінічної освіти: Збірка текстів для читання: Навчальний посібник / Авт.-укл. А.О. Галай. – Київ: Асоціація юридичних клінік України, 2011. – 418 с. URL: <https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/2017/07/Hrestomatiya-yurydychnoyi-klinichnoyi-osvity.pdf>

95. Clelia Bartoli. Legal clinics in Europe: for a commitment of higher education in social justice. URL: http://www.dirittoequestionipubbliche.org/page/2016_nSE_Legal-clinics-in-Europe/DQ_2016_Legal-Clinics-in-Europe_specialissue.pdf

96. Richard J. Wilson, The Global Evolution of Clinical Legal Education. URL: <https://www.cambridge.org/core/books/global-evolution-of-clinical-legal-education/5D3EBED1A0A77197E0ADCD78A1DA0780#fndtn-information>

97. Best Practices for Legal Education / by Roy Stuckey and Others. URL: https://encle.org/upload/files/teaching-materials/best_practices-full.pdf

98. New Clinicians' Tool Kit" by Stephanie Glaberson, Zina Makar and Shanta Trivedi (presentation at the AALS Clinical Conference, May, 2019). URL: https://encle.org/upload/files/teaching-materials/new_clinicians_tool_kit.pdf

99. Constructing a Clinic" by Philip G. Schrag, 3 Clinical Law Review 175-249 (1996) URL: <https://encle.org/upload/files/teaching-materials/Constructing-a-Clinic.pdf>

100. Introduction to Clinical Teaching for the New Clinical law Professor: A View from the First Floor William P. Quigley. URL: <https://encle.org/upload/files/teaching-materials/Introduction-to-Clinical-Teaching.pdf>

Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни

1. Загальне програмне забезпечення:

Пакет програмних продуктів Microsoft Office, до якого входить програмне забезпечення для роботи з різними типами документів: текстами, електронними таблицями, презентаціями, базами даних тощо. Мережеві сервіси Google.

Основними й найбільш використовуваними складовими пакету Microsoft Office є:

1. Microsoft Word.
2. Microsoft Excel.
3. Microsoft Power Point.

2. Спеціалізоване програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу:

1. -

Пошукові та інформаційні системи Інтернет

1. Google : Пошукова системи Інтернет. – Режим доступу до електронних ресурсів: <https://www.google.com.ua>

Електронні ресурси

1. Prometheus (освітня платформа України). Курс «CASE STUDY: як вирішувати складні завдання в бізнесі та в житті». URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-plus/case-study/>

2. Prometheus (освітня платформа України). Курс «Культура толерантності: як побудувати суспільство, комфортне для всіх». URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+TOL101+2020_T3/about

3. Prometheus (освітня платформа України). Курс «Захист прав людей з інвалідністю». URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:FFR+PRPD101+2020_T1/about

4. Prometheus (освітня платформа України). Курс «Як ефективно спланувати та провести діалог. Базовий модуль 1». URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:OSCE+DIAL101+2020_T1/about

5. Prometheus (освітня платформа України). Курс «Як ефективно спланувати та провести діалог. Модуль 2. Основи організації діалогу». URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:OSCE+DIAL101+2020_T1_M2/about

6. Prometheus (освітня платформа України). Курс «Як ефективно спланувати та провести діалог. Модуль 3. Основи ведення діалогу». URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:OSCE+DIAL101+2020_T1_M3/about
7. Prometheus (освітня платформа України). Курс «Діалог та медіація: Шлях до порозуміння». URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+MEDIATE101+2020_T1/about
8. Educational Era (студія онлайн-освіти). Курс «Усе, що треба знати для забезпечення прав підлітків в Україні». URL: <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:AFEW+1+2020/about>
9. Educational Era (студія онлайн-освіти). Курс «Захист персональних даних». URL: <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/371>
10. Educational Era (студія онлайн-освіти). Курс «Захист персональних даних. Спеціалізований курс для державних службовців та осіб, які працюють з персональними даними». URL: <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/372>
11. Educational Era (студія онлайн-освіти). Курс «Публічні консультації». URL: https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:NACS_NDI_EDERA+PC101+2019/about
12. Educational Era (студія онлайн-освіти). Курс «Протидія торгівлі людьми в Україні». URL: https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EdEra_OSCE+ST101+ST101/about
13. Асоціація юридичних клінік України. Бібліотека. URL: <https://legalclinics.in.ua/biblioteka/>
14. «WikiLegalAid» (довідково-інформаційна платформа правових консультацій). URL: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/%D0%93%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0_%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%B0